

tænkt sig, således at de ejendomshandler, hvor der faktisk er skrevet slutseddél, kan nå at blive afviklet og afsluttet, uden at man af den grund får en forhøjet tinglysningsafgift.

(Kort bemærkning).

Erling Christensen (S):

Jeg vil gerne bekræfte hr. Tom Behnke i det, han selv udtaler her fra talerstolen; tanken har strejft mig, at han ikke er rigtig rask. Gratis wienerbrød vil måske hjælpe på helbredet.

Må jeg så i øvrigt sige, at tinglysningsafgiften altid vil være af fiskal karakter.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 1 forkastedes, idet 5 stemte for, 91 imod.

§ 1 vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 2 om en ny affattelse af § 2 forkastedes, idet 6 stemte for, 88 imod.

§ 2 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Ivar Hansen):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

20) Anden behandling af lovforslag nr. L 197: Forslag til lov om byfornyelse.

Af boligministeren (Ole Løvig Simonsen). (Fremsat 19/3 97. Første behandling 3/4 97. Betænkning 26/5 97).

Der var stillet 131 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Sammen med denne sag foretoges:

21) Anden behandling af lovforslag nr. L 198: Forslag til lov om ændring af lov om individuel boligstøtte og forskellige andre love. (Ændringer som konsekvens af lov om byfornyelse).

Af boligministeren (Ole Løvig Simonsen). (Fremsat 19/3 97. Første behandling 3/4 97. Betænkning 26/5 97).

Der var stillet 7 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagenes paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagenes overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Forhandling

Første næstformand (Ivar Hansen):

Jeg beder de ordførere, der ønsker ordet, om at melde sig.

Villy Søvnald (SF):

Det er jo et af de større lovforslag i denne samling og også et, som vi har brugt meget tid på. Der ligger en betænkning med ikke mindre end 131 ændringsforslag.

Vi tilkendegav ved førstebehandlingen af byfornylsesloven, at vi meget gerne ville ende et sted, hvor SF kunne være med til at bære en ny byfornylseslov igennem. Sådan er det desværre ikke blevet, og hovedårsagen er, at man hellere fra regeringens side har villet lave et forlig med Venstre og De Konservative. Det synes vi er ærgerligt for byfornylsens skyld.

Vi har specielt lagt vægt på fem punkter i vores behandling, hvoraf det ene vedrører byfornyelse og demokratiet. Efter vores opfattelse har der været kørt alt for mange byfornylsesprojekter igennem, som er foregået hen over hovedet på de folk, der boede dér. De er foregået på en måde, hvor indflydelsen på noget så fundamentalt som éns egen bolig ikke blev tilstrækkelig tilgodeset.

Derfor har vi stillet tre indholdsmæssige ændringsforslag, som vi synes man skulle støtte. Det ene er at sikre den tidlige beboerinddragelse. Det nytter ikke at forsøge at rette op på byfornylsesprojekterne, når toget er kørt. Hvis man for alvor skal have demokratiet til at folde

sig ud, og det mener vi man skal, er forudsætningen, at beboerne kommer med fra starten i de her byfornyelsesprojekter. Derfor vores ændringsforslag om den tidlige beboerinddragelse.

Det andet, som har været kendetegnet for en stribe af byfornyelsesprojekterne, er, at de er blevet lavet om undervejs, sådan at det, der var den oprindelige aftale, er blevet dyrere undervejs, uden at beboerne har haft muligheden for igen at forholde sig til det. Det er simpelt hen blevet ændret. Derfor har vi haft et ønske om at indføre et princip, som vi har kaldt bordet fanger-princippet. Og det betyder, at det udspil, der kommer, er det udspil, der skal bæres igennem i en byfornyelsesproces. Det har vi heller ikke fået tilslutning til i det omfang, vi ønskede.

Den tredje demokratiske foranstaltning, som vi synes var vigtig, var at sikre en obligatorisk partsrådgivning i forbindelse med byfornyelse, at sikre – som også lejerorganisationerne, både LLO og Danske Lejerforening, har ønsket – at de kom ind med den meget tidlige rådgivning, som kunne sikre, at de her projekter fra starten tog den retning, der er den gode retning. Det er heller ikke lykkedes for os. Det beklager vi.

Det er den ene grund til, at vi ikke deltager. Vi kunne simpelt hen ikke komme igennem med de ønsker om demokrati i byfornyelsen, som vi ønskede.

Det andet, som vi har diskuteret meget, er vetoretten, altså folks ret til at sige fra over for et projekt, der udvikler sig på en måde, man ikke ønsker. Vi er med på, at når vi taler helhedsorienteret byfornyelse, er det en helhed, vi taler om, og det betyder, at hele området skal inddrages i en afgørelse. Der skal den enkelte beboer i den enkelte karré ikke have muligheden for at sige fra. Det er netop helheden, der skal tilgodeses.

Når vi til gengæld taler om bebyggelsen, skal beboerne have mulighed for som sådan at forholde sig til, om de ønsker et byfornyelsesprojekt eller ej. Og når det gælder den enkelte bolig, skal den enkelte, der bor dér, have mulighed for at sige ja eller nej. Det har været de bærende principper, som vi har ønsket, og derfor har vi stillet de ændringsforslag, som vi har.

Men det, der for alvor har været akilleshælen i byfornyelsen, har været diskussionen om vedligeholdelse. Det er også sådan, at lejerne år efter år typisk betaler ca. 100 kr. pr. m² for at sikre, at der er penge til vedligeholdelse. Hvis man går en tur i et udlejningsbyggeriområde, vil man

kunne se ejendomme, der er yderst velholdte, vedligeholdte, hvor pengene faktisk er blevet anvendt, men man vil også kunne se ejendomme, hvor det ikke er tilfældet, hvor pengene er gået lige i udlejerens bag- eller inderlomme.

Vi finder det umoralsk, at vi ikke ved byfornyelseslovens vedtagelse får gjort op med det princip, der hedder, at når lejerne indbetaler til vedligeholdelse, så er det også, for at pengene skal bruges til vedligeholdelse. Derfor havde vi et ønske om at få en sætning ind, der sikrede definitivt, at midler, der bruges til det her, ikke kan overføres. Det lykkedes desværre ikke for os.

Argumentet har bl.a. fra boligministerens side været, at hvis vi gjorde det, så ville vi lukke for alt det, der tidligere hed den private byfornyelse, og som nu hedder den aftalte byfornyelse. Det tror vi ikke på. Vi synes i øvrigt, det er forkert at skulle bestikke udlejerne til at ville være med til det her ved at sikre, at de får penge, der er tilrettelagt til noget ganske andet, som belønning for at lave den vedligeholdelse, de i øvrigt har pligt til at foretage.

Derfor har vi foreslået andre måder at få dem med, der ikke vil deltage. Vi behandlede et SF-forslag i sidste uge om autorisation, og vi har også her et ændringsforslag, der har nr. 121, som forholder sig til de store vedligeholdelsesmangler, der er i de boliger, hvor der ikke er tale om sundhedsfarer, for dér kan man jo allerede i dag godt gribe ind. Vi taler altså om ejendomme, der er så ringe, at der er store vedligeholdessvigt. Og dér synes vi altså ikke, det er rimeligt, at anvende offentlige midler én gang til på områder, hvor der er vedligeholdessvigt. Vi synes, man skal opfylde vedligeholdelseskravet på anden vis. Og det er så det, vi har foreslået.

Det fjerde store stridspunkt har været diskussionen om et huslejeloft. I øjeblikket er det sådan, at huslejeloftet i byfornyelsen tilrettelægges efter noget, der ikke har noget som helst med byfornyelse at gøre, nemlig efter prisen på nyt almennyttigt byggeri. Det blev lavet ved ændringerne i 1994. Vi var dengang modstandere af de regler, og det er vi stadig væk. Man viderefører den gældende huslejeafstøtelse med lejen i nyt alment byggeri som maksimum.

Vi vil have et andet lejerbegreb. Vi vil have det, vi kender fra lejelovgivningen, som er et kendt princip. Det vil vi bl.a., fordi vi vil være med til at beskytte de svage befolkningsgrupper i byfornyelsen. Vi ser jo gang efter gang, at de

svage grupper ikke kan blive, efter at en byfornyelse er gennemført, men er nødt til at flytte. Det er ikke hensigten med byfornyelse, og derfor ønsker vi, at vi får huslejerne ned på et niveau, der sikrer, at de oprindelige beboere er i stand til at blive, også efter at et område er byfornyet.

Det sidste ændringsforslag, vi har forhandlet om, har været om at finde en enklere støtteform. Det er ret teknisk indviklet, men tanken var at prøve at udbetale tilskuddet her og nu i stedet for den meget lange periode – igen for at skabe mere ensartethed, mere klarhed, mere enkelhed over finansieringen i byfornyelsen.

Vi har forhandlet meget. Nogle af de ting, vi har forhandlet, genspejler sig i de tekster, der nu ligger i lovforslaget, det skal jeg ikke lægge skjul på, så på den måde har det dog nyttet lidt. Desto mere ærgerligt er det, at regeringen og boligministeren endte med at lave en aftale med de borgerlige, som betyder, at vi ikke får den gode byfornyelseslov, vi gerne havde set. Når det her er af principiel vigtighed, er det jo også, fordi vi med de beslutninger, vi tager lige nu, ved, at vi skal diskutere lejelov i næste samling, og dermed er vi i virkeligheden med til at tegne de lange principielle linjer for fremtiden.

Og jeg vil godt spørge boligministeren direkte: Betyder det her, at man også kan regne med, når vi skal diskutere fremtidig lejelovgivning, at man også dér vil anerkende det princip, at ejere, som undlader at bruge de penge til vedligeholdelse, som lejere én gang har betalt for vedligeholdelse, så bliver kvitteret for det endnu en gang?

Det er dog et fantastisk princip at belønne den part, der undlader at løse den opgave, som lejerne har indbetalt til, ved at de får lov til at opkræve de penge endnu en gang, dels i form af husleje efter et byfornyelsesprojekt og dels i form af stigende offentlige udgifter. Det finder vi et umoralsk projekt.

Jeg skal runde af med at antyde, at jeg synes, det er dybt ærgerligt, at regeringen, Socialdemokratiet og De Radikale med det her har vendt sig til den forkerte side. Det var ikke mangelen på vilje. Vi var formentlig et sted, hvor vi godt kunne have nået et resultat. Det beklager jeg at vi ikke nåede. Jeg synes, det er ærgerligt, også fordi jeg er bange for, at man på det her område er på vej til at forlove sig med de borgerlige i forhold til at give udlejerne ganske stor præmiering på det at eje huse. Det synes vi ikke de fortjener. Vi tror, det vil give meget store flaskehal-

se, nemlig i lædervarebranchen, hvis de, altså udlejerne, skal have de meget store formuer, for de skal jo ud at købe nye tegnebøger alle sammen, når de nu får de her mange penge.

(Kort bemærkning).

Jytte Wittrock (S):

Jeg skal sige, at fra Socialdemokratiet kan vi også beklage, at vi ikke nåede til fuld enighed, men sådan er det jo, når man stiller ultimative krav og ikke vil bøje af på noget som helst, så er der jo et eller andet tidspunkt, hvor vandene skilles. Det var vist det, der var tilfældet.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Blot en korrektion: Vi stillede ikke ultimative krav. Vi fremlagde en stribe ændringsforslag undervejs. Vi nævnte allerede under førstebehandling også i forhold til de fem punkter, jeg har ridset op, hvad der var afgørende for SF, og når vi ikke får noget af det, der for os er de afgørende punkter, er det klart, at vi ikke laver et forlig. Så vælger regeringen i virkeligheden selv at lave et forlig med de borgerlige. Det synes jeg er ærgerligt.

Kirsten Jacobsen (FP):

Det forslag, som vi står med foran os, nr. L 197, lov om forslag til lov om byfornyelse, vil sikkert få den skæbne, som mange forgængere i samme branche har fået tidligere. Det vil blive et af de lovforslag, som vi som politikere kan gå og dukke hovedet over hele sommeren, når den undrende offentlighed og journalisterne får brækket det her juridiske makværk fra hinanden og man finder ud af, hvilke fortolkningsmuligheder der er tale om, hvilke uafklarede aftaler der ligger bag ved det, og når man finder ud af, hvilken inkonsistens og indbyrdes uenighed der er imellem de forskellige paragraffer.

Det er desværre ikke nogen ny situation hverken for Folketinget eller for Boligministeriet og dets embedsmænd. Det er snart sagt det, vi er vant til. Det bliver det dog ikke mere tilfredsstillende af.

Når man ser på, hvornår det her forslag blev fremsat – og jeg tvivler ikke på, at boligministeren har været flittig og særlig om natten; det bærer mange af paragrafferne præg af – så må man sige, at et så kompliceret område havde fortjent en længere behandlingsperiode, en meget længere behandlingsperiode.

Boligministeren har valgt at spænde en del af den borgerlige opposition for hestevognen for at få aflad i den brede del af befolkningen. Det er et politisk valg, regeringen har truffet. Det har regeringen ret til. Det skal jeg aldrig bestride. Men jeg synes, at Venstre og De Konservative, som taler så meget om alt det, de vil gøre for at ændre alt det udelige, Socialdemokratiet har gennemført i deres regeringsperiode, skulle have holdt sig for gode til at medvirke til dette makværk.

Og hvis det så var sådan, at Venstre og De Konservative virkelig havde opnået noget i de her forhandlinger, sådan at man virkelig kunne sige: Nu har vi i hvert fald med vore stemmer sikret, at byfornyelsen for landets grundejere, for de offentlige kasser osv. bliver af en art, så vi alle sammen kan leve med det, og vi har gjort en forskel, så kunne man måske endda forstå deres handlemåde.

Men når man ser på, at man sælger alle principper for at få to år mere lagt til, når det drejer sig om, hvornår man kan få byfornyelsen – dvs. om man kan byforny en ejendom, der har stået i 25 år, så alle hr. Keld Albrechtsens ejendomme i Brabrand kan komme med, eller om man skal 2 år længere frem i tiden – må man jo sige, det er en sejr, så det kan mærkes! Jeg håber, hr. Jens Hald Madsen hører godt efter nu.

Jeg skal tage et andet principielt punkt op. Det drejer sig om noget så essentielt for grundejerne i Danmark som retten til at råde over deres egen ejendom, og det er den bestemmelse, som Venstre markedsfører sig med på alle grundlovsmøder her om ganske kort tid. Men på dette område vil man efter min mening ikke længere kunne holde de taler, man plejer at kunne holde, for nu får man knæsat et princip, som er virkelig morsomt:

Man har jo ikke kunnet få socialdemokraterne til at give sig, men noget skulle man jo have på skrift, og derfor har man knæsat et andet princip, for nu blander man lejerne sammen med grundejernes rettigheder. For hvis det er sådan, at en grundejer kan få mindst halvdelen af lejerne i en ejendom til at sige nej til det, som grundejeren i øvrigt ikke vil være med til, så kan han undgå det. Prøv engang at forestille jer, hvis det var sådan, at en arbejdsgiver på en arbejdsplads skulle hen og have halvdelen af medarbejderne til at være med til at bestemme, om han ville opfylde et eller andet offentligt krav. Man ville jo rykke sig i håret i den borgerlige opposition og spørge: Hvordan kan man dog forestille sig noget så vildt?

Men det er altså det, som man i Venstre og hos De Konservative anser som en stor sejr.

Hvis ikke det var så sørgeligt, og hvis ikke det var sådan, at man skulle tro, at man dér måske havde sagt: Vi er så tæt på et valg. Det her er et kompliceret område. Vi håber på en ny regering. Vi håber, at vi får boligministerposten, og så skal vi vise dem, at vi kan lave en byfornyelseslov, der er til at forstå for dem, der skal leve med den, en lov, som gør, at vi kan byforny de ejendomme, som er utidssvarende, som har de installationsmangler, som vi alle sammen er enige om skal oprettes, i stedet for at gå ud og byforny ejendomme, som er 27 år gamle, for offentlige penge!

Og så har man hos Venstre og De Konservative fundet ud af, at når man har pampere i den socialistiske lejr, så skal man også have nogle ovre i sin egen lejr. Derfor har man altså indbygget en central fond, nemlig Grundejernes Investeringsfond, mere og mere centralt i lovgivningen. Jeg er altså ligeglad med, om pampene sidder i Lejernes LO, om de sidder ovre i Boligselskabernes Landsforening eller de sidder i Ny Kongensgade. Det er ikke andet end velbetalte pampere, som for lejernes eller grundejernes penge sidder og administrerer sig selv med skyhøje honorarer. Det ved enhver, og nu skal de altså involveres mere i lovgivningen; de skal have mere magt.

Jeg synes – og det vil jeg gerne sige til Venstre og De Konservative – at man binder sig selv til dette makværk langt ud over år 2000; det er ikke mindre end en skandale. Jeg kunne ærlig talt godt tænke mig at spørge hr. Jens Hald Madsen direkte, for jeg har forstået, at det er hr. Jens Hald Madsen, som har lavet dette fænomene forlig: Hvad betyder efter år 2000? Og hvad er det, der er så genialt ved, at man her i loven bestemmer, hvor mange hundrede millioner kroner man skal afsætte til det her formål? Hvordan kan det være en stramning, hvordan kan det være en sejr i forhold til det, der står i lovforslaget? Der stod der jo bare, at man hvert år i forbindelse med finansloven kunne vedtage et beløb, og jeg går da ud fra, at man både hos Venstre og De Konservative ved, at det beløb godt kunne være 0.

Men her: Nej, nej. Flot slår man ud med arme og ben, og boligministeren får sine trecifrede millionbeløb langt ud over år 2000.

Og det efter at man lige har behandlet et forslag, hvor Venstre og Det Konservative Folkeparti fortalte om, hvordan borgernes retsstilling

i forbindelse med ekspropriation ikke er god nok, fortalte om, hvordan man måtte forbedre retsstillingen, hvordan man måtte sikre, at borgerne, grundejerne fik betalt sagsbehandling og eksperter, når det offentlige kom og ville ekspropriere deres ejendom!

Man svingede sig højt op, men hvad er det, vi læser i det her forslag? Jo, det er, at her er det ikke grundejerne, der skal have disse rettigheder. Næ, det er lejerne.

Så jeg kan konstatere, at enten har Venstre og De Konservative taget et l ud eller sat et l ind foran alle ejerne ved en fejltagelse og ikke selv opdaget det, eller også har man skiftet fuldstændig om, for i alle de mange år jeg har været boligpolitisk ordfører, har jeg forstået Venstre og De Konservative således, at man dog havde den opfattelse, at landets grundejere i det mindste skulle have lov til at eje deres ejendom i fred og ro; at lejerne skulle have ordentlige vilkår, var en sag for sig, men man skulle ikke gå hen og lade lejerne overtage ejendommene, og man skulle ikke for offentlige penge lade lejerne få rettigheder, som man ikke drømte om at give grundejerne.

Og så endelig: Der er en masse forslag, som jeg ikke engang vil knytte en kommentar til, for nogle af dem er jo så grinagtige, at man tydeligt kan se, at de er blevet til midt om natten. Altså, det er et spørgsmål om, at hos Socialdemokratiet kan man lide den formulering, men den kan man ikke lide ovre på den anden side, så sætter man embedsmænd til at opfinde en tredje formulering, og så laver man et ændringsforslag om det. Der er ingen som helst konsistens i mange af ændringsforslagene. Det prøver man heller ikke at forklare, man siger bare, at det er teknik. Ja, det er teknik, for det er et spørgsmål om, at nogle kan lide moderen og nogle kan lide datteren. Eller også er det Det Radikale Venstre, der fik lov til at bestemme. Det gør jo heller ikke så meget, hvis det er sådan, at det ikke betyder noget.

Det sidste, jeg vil fremhæve, som jeg er helt overrasket over, at Venstre og De Konservative ikke har med i forliget, er, at man ikke fik fastsat et maksimum for, hvor meget man må byforny for. Hvor ligger grænsen? Hvor mange offentlige penge kan vi bruge til det her?

Vi har i dag i Børsen kunnet læse, at det er fuldstændig normalt i københavnsområdet, at det koster 1 mio. kr. at byforny en lejlighed. Vi har i Boligudvalget eksempler på, at det koster 30.000 pr. m² i københavnsområdet. Men man

har ikke prøvet – det er i hvert fald ikke lykkedes – at få sat en grænse, som siger, at hvis man kan bygge nybygget alment byggeri for et eller andet rammebeløb, så skal man kun i meget få undtagelsestilfælde kunne byforny over det beløb, nemlig når det drejer sig om fredede ejendomme, for her er vi jo alle sammen enige om, at det er helt andre spilleregler, der gælder. Det mener vi også i Fremskridtspartiet, og det fremgår også af vores ændringsforslag.

Og endelig ved jeg godt, at det var under en borgerlig regering, man opfandt Ungdomsboligfonden. Jeg ved også godt, at alle dens fiaskoer i og for sig er lavet med borgerlige formænd, men det synes jeg ikke begrundet, at man ikke får den ud af lovgivningen. Hvis der er penge givet ud af dette folketing, som aldrig har medført noget som helst godt, er det de millioner, man lagde i Ungdomsboligfonden. Den har aldrig været i stand til at skaffe de midlertidige boliger til unge mennesker, og de boliger, den har skaffet, har den skaffet til en pris, så man kunne være gået ud på markedet og have gjort det meget billigere.

Man skulle simpelt hen som foreslået og anbefalet af Fremskridtspartiet – man kan jo gøre det endnu; det kan man nok ikke i realiteten, for man er sikkert så bastet og bundet af forliget med Socialdemokratiet, at man slet ikke må stemme uden for forligsteksten – gøre op med Ungdomsboligfonden og alt dens væsen.

Alt i alt prøver Fremskridtspartiet med disse ændringsforslag nogle grænser for, hvad det er, vi kan bruge offentlige penge til at byforny. Hvad er det, vi kan byforny, hvilke rettigheder er det, vi vil give det offentlige? Hvor er det, vi vil tillade, at man går ind og råder over en ejendom? Og hvor er det, vi forlanger, at grundejerne har råderetten over deres egen ejendom?

Hvorfor har man ikke et eneste sted i dette forlig talt om, at grundejeren skulle have en ret til selv at gennemføre en byfornyelse svarende til det, der var minimumskravet for varetøret? Det har han ikke. Han må sige ja til byfornyelsen.

Hvordan kan det være, man cementerer de store autoriserede byfornylingsselskaber? Hvordan kan det være?

Hvordan kan det være, at man er med til at cementere en centralt dannet fond, hvor pengene opkræves hos de små grundejere ude omkring i landet og deles ud til de store i københavnsområdet? Det findes der jo tal på. Alle og enhver ved det.

Nu har man jo oven i købet lavet en mesalliance, således at Lejernes LO nu sidder med i infiltrationen i Grundejernes Investeringsfond. Nu kan hele klanen så sidde og dække over hinanden, og det kan de altså gøre med fuld velsignelse fra højre side af salen langt ud over år 2000.

Jeg synes, at det giver den regering, som jeg håber på man snart skulle få i stedet for den nuværende regering, meget, meget dårlige, meget stramme vilkår for den boligpolitik, man vil være i stand til at føre. Og jeg er helt overbevist om, at det må være svært at finde en boligminister i egne rækker, som vil være med til at administrere det makværk, man her om lidt blåstempler.

Keld Albrechtsen (EL):

Vi må desværre med stor beklagelse fra Enhedslistens side konstatere, at regeringen valgte at indgå forlig med Venstre og De Konservative omkring byfornyelsesloven. Vi må nu stille det spørgsmål til boligministeren, om det skal opfattes som et signal fra regeringen og Socialdemokratiet om, at regeringen har valgt side, nemlig udlejernes side, i de kommende forhandlinger om lejelovgivningen, der jo skal til revision i næste folketingssamling. Det er i hvert fald det signal, som man kan tolke, hvis man følger retningen i det, som er aftalt mellem regeringen, Venstre og De Konservative.

Det kunne have været anderledes. Man kom fra regeringens side og præsenterede os for et lovforslag, hvor man havde slået den offentlige byfornyelse og den private byfornyelse sammen. Det var jo ikke på forhånd, kan man sige, nogen invitation til venstrefløjens, for fra regeringens side vidste man jo godt, at vi fra venstrefløjens side altid har haft reservationer over for den private byfornyelse, fordi lejerne dér kommer til at betale to gange for den samme vedligeholdelse.

Den vanskelighed lå der. Vi drøftede så sagen med regeringen og kom med en række forslag, bl.a. et forslag, som gik ud på, at man dog kunne tage den private byfornyelse ud og så lade det spørgsmål stå til efteråret. Men den løsning valgte regeringen ikke. Den foretrak og havde viljen til at søge samarbejde med de borgerlige frem for med venstrefløjens og ville ikke lytte til lejernes organisationer.

Jeg vil så til gengæld sige tak til SF for det samarbejde, som vi har haft i den her sag, og vi har også haft god nytte af de henvendelser, som

vi har fået fra lejernes organisationer, henvendelser, som desværre jo ikke har gjort noget synderlig stærkt indtryk på regeringen, hvorimod udlejernes organisationer jo må siges at have haft betydelig succes med deres lobbyvirksomhed over for regeringen.

Et af hovedproblemerne med den offentlige byfornyelse har jo været, at byfornyelsen fører til udstødning af de svageste befolkningsgrupper i kvartererne. Vi har set en række tilfælde, hvor byfornyelse ikke bliver fornyelse til fordel for de beboere, som bor i kvarteret, men snarere bliver til udskiftning af beboerne, fordi de nuværende beboere drives væk på grund af de alt for høje huslejer, der bliver resultatet.

Derfor havde vi fra SF's og Enhedslistens side foreslået en kraftigt forøget beboerbeskyttelse dels i form af vetoetsregler, dels i form af en sikring af et huslejeloft, som gjorde, at de beboere, som skulle deltage i byfornyelsen, og som ifølge alle de flotte ord skulle være centralt placeret i hele processen, også kunne forblive i deres kvarter, når byfornyelsen var færdig. Det er ikke lykkedes at sikre dette.

Det er heller ikke lykkedes, når vi kigger på den private byfornyelse, at få løst det problem, at lejerne bliver sat til at betale den samme vedligeholdelse to gange. Tværtimod er dette problem forstærket som følge af forliget med Venstre og De Konservative.

Derfor må man sige, at den samlede bedømmelse af det resultat, der nu ligger, er en skuffelse for os og egentlig uforståeligt i en situation, hvor regeringen jo havde mulighed for at lave et fornuftigt forslag om den offentlige byfornyelse sammen med SF og Enhedslisten. Det skortede ikke på vilje fra vores side, og jeg har sådan set vanskeligt ved at forstå, hvilket spørgsmål der gjorde, at man fra regeringens side ikke ville afslutte de forhandlinger, som vi havde.

Men der har åbenbart været nogle hensyn af en anden art, som gjorde, at regeringen syntes, at det var de borgerlige, der skulle have den afgørende indflydelse på det her område. Det betyder jo, at en lille minoritet, en ganske lille minoritet i befolkningen, nemlig udlejerne, overhovedet ikke bor i de kvarterer, det her handler om, og sandsynligvis aldrig vil bo der og næppe nogen sinde heller rigtig kommer der. Folk, der i alle henseender er uvedkommende i området, hvor beboerne lever, får den afgørende indflydelse og gevinsten på det, der foregår, mens beboerne i karreerne, ja, de udsættes altså for et maskineri, der kan tvinge dem væk fra deres boligområder. Det er ikke rimeligt.

Vi har fra Enhedslistens side haft overvejelser i forbindelse med finanslovsforhandlingerne om at foreslå regeringen, at der blev afsat yderligere midler på det her område, men jeg må da sige, som sagerne står nu, at vores interesse for, at der skal bruges flere offentlige midler på det her område, unægtelig er kølnet ganske betydeligt. Det må jeg sige. Og det er vi meget kede af.

Vi står jo over for et forløb i efteråret, hvor man nu kan frygte, at regeringen vil fremlægge nogle lejelovsforslag, der indeholder principper af den art, som vi her har talt om.

Fru Kirsten Jacobsen var inde på, at det her er et overordentlig kompliceret lovkompleks. Et af problemerne i lovkomplekset er, at man indfører to nye huslejebegreber ved siden af de begreber, som eksisterer i lejeloven og boligreguleringsloven.

Nu er fru Kirsten Jacobsen og jeg sandsynligvis uenige om de politiske konsekvenser for lejerne af dette, men vi er i hvert fald enige om, sådan forstod jeg fru Kirsten Jacobsen, at den grad af indviklethed, som man bygger ind i det her, ganske enkelt ikke er til at have.

For at være lejer og beskytte sine interesser i det her samfund, ja, så skal man i den grad være juridisk ekspert, og de, der skal bedømme sådanne sager, sidder med et regelgrundlag, som er så uoverskueligt, at man selv ikke med den største juridiske ekspertise kan sikre sig en juridisk rigtig afgørelse.

Derfor havde vi ønsket nogle lofter, og det er nok dér, jeg er uenig med fru Kirsten Jacobsen. Men vi havde ønsket nogle lofter, som gjorde, at det blev de lofter, som man har i lejelovgivningen, som også var gældende på det her område. Så var der dog nogle håndtag, som lejerne kunne trække i og beskytte sig med, når de blev sat over for huslejestigninger.

Men man har altså valgt denne på en gang komplicerede og faktisk urimelige model med det her forslag. Jeg håber naturligvis ikke, at der er tale om et generelt signal fra regeringens side, men i hvert fald må man jo konstatere, at regeringen ikke har ønsket at få en stærk opbakning fra lejernes organisationer i den her sag. Man har ønsket at få udlejerne på sin side.

Jeg håber, at ministeren vil kommentere det spørgsmål, som både hr. Søvnald og jeg har stillet om, hvorvidt dette skal betragtes som en krigserklæring over for lejerne.

(Kort bemærkning).

Hans Peter Baadsgaard (S):

Lad mig lige rette en enkelt misforståelse. Der er ikke tale om, som hr. Keld Albrechtsen sagde, at lejerne bliver sat til at betale noget to gange, medmindre mindst 60 pct. af lejerne siger ja. Det glemte hr. Keld Albrechtsen, så der var altså ikke noget trukket ned over hovedet.

Men det, der egentlig fik mig herop, var hr. Keld Albrechtsens, og det lå også i hr. Villy Søvnalds bemærkninger om, hvorvidt dette lovforslag på nogen måde skulle lægge spor for, hvordan den kommende lejelovsrevision skal foregå. Det er der ikke tale om fra Socialdemokratiets side. Det er også min opfattelse, at det ikke er intentionen fra regeringens side, men det kan regeringen selv svare for.

Men der er intet i indholdet her, og der er ingen politiske intentioner om, at det, vi laver her, skal foregribe eller danne mønster for lejelovgivningen. Og jeg kan slet ikke se, hvordan indholdet skulle lede til den tanke, som hr. Keld Albrechtsen var inde på.

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

For at der ikke skal herske nogen misforståelser, så vil jeg gerne bekræfte det, hr. Albrechtsen sagde.

Der er tale om, at vi nu skal forholde os – ikke bare vi i Folketinget, men lejere, grundejere, sagsbehandlere på boligstøttekontorer og alle vide vegne, boligadministratorer m.m. – til en hel masse forskellige huslejeprincipper. Hele debatten her i Folketinget har i de sidste 25 år gået på, at vi skulle forenkle det her skidt. Og hver eneste gang forværrer vi.

Der er jo alligevel en meget god begrundelse for, at man skal have alle de her konsulenter indført. For hr. Albrechtsen har inderlig ret: At den, der på egen hånd – hvad enten man er lejer, eller man er administrator, eller man er grundejer – vil begive sig ind i den her jungle, vil være sikker på en ting: De vil være død af enten sult eller tørst, inden de finder ud igen. Det er sikkert.

Selv i Boligministeriet og i de kommuner, der skal forvalte det, kan man altså få studiekreds på studiekreds til at prøve på at finde ud af, hvad det var, man i grunden blev enige om. Det kan man formentlig også mellem forligspartierne.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Det er til hr. Hans Peter Baadsgaard, der siger, at der med det her forlig ikke er lagt spor ud i fremtiden. Det vil jeg godt kvittere for.

Så vil jeg godt spørge direkte, fordi det, jeg tror bliver det store slagsmål, når vi skal forhandle lejelovgivning, er, om man vil gøre op med det princip, at udlejerne kan få vedligeholdelsespenge to gange. Først får de dem betalt af lejerne, og hensigten er, at de skal bruge dem til vedligeholdelse. Det gør de ikke, og derfor ender bygningen som en byfornylsesejendom. Så får de pengene igen dels i form af forhøjet husleje, efter at byfornyelsen er gennemført, og dels i form af offentlige midler.

Derfor vil jeg godt spørge direkte: Vil Socialdemokratiet være med til ved en kommende lejelovgivning at gøre det til et ufravigeligt princip, at man ikke kan undlade at afholde vedligeholdelsesudgifter og så overføre dem på huslejen endnu en gang? Det er det principielle spørgsmål. Hvis man vil det ved fremtidig lovgivning, hvorfor i himlens navn vil man så ikke være med til det nu? Det forstår jeg ikke en bønne af.

(Kort bemærkning).

Hans Peter Baadsgaard (S):

Det er jo kendt for enhver, at SF ikke kan lide den aftalte byfornyelse. Og det er måske den egentlige grund til, at SF i dag ærgrede sig over ikke at være en del bag det lovforslag, der nu bliver båret igennem.

Der er ikke tale om – bortset fra de aftaler, som flertallet af lejerne indgår – at lejerne kommer til at betale for vedligeholdelse to gange. Den vedligeholdelseskonto, lejerne indbetaler til, skal kun gå til vedligeholdelse. Men det er rigtigt, at når man laver nogle forbedringsarbejder, så kan der medfølge noget vedligeholdelse, og derfor har aftalt byfornyelse et gran af det, som hr. Villy Søvnald påpeger. Men den vedligeholdelseskonto, man indbetaler til, kan kun bruges til vedligeholdelse. Og hvis den er for stor, så kan man endda få den nedsat.

Så der er ikke tale om, at de penge bliver brugt to gange. Men det er klart, at med den aftalte byfornyelse er der en mulighed for det, og det kan SF ikke lide. Vi mener, vi kan fremme det formål, at vi får nogle bedre boliger, når det kan aftales med lejerne.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Det er et svar til hr. Baadsgaard. Jeg er glad for, at hr. Baadsgaard understreger, at det ikke skal videreføres som de principper, der skal gælde i en kommende ny lejelovgivning. Det tror jeg man vil notere sig i lejerne organisationer.

Så kan man til gengæld sige, at det er ubegribeligt, at man så lægger principperne til grund her i byfornyelsesloven, men det får så være. Jeg er i hvert fald glad for den tilkendegivelse, selv om den ikke kan siges at være udtryk for nogen højere grad af logik.

Så vil jeg godt til spørgsmålet om vedligeholdelse blot konstatere, at man ikke har sat noget loft over, hvor stor en andel af midlerne der kan gå til en vedligeholdelse, som allerede er betalt én gang af lejerne. Man vil så oven i købet tage lejernes penge fra Grundejernes Investeringsfond, som lejerne også har betalt, og fylde ned i projektet.

Jeg tror ikke, hr. Baadsgaard kan komme uden om, at lejerne kommer til at betale to gange, men jeg bliver jo nok nødt til at sige, at i virkeligheden kommer lejerne til at betale tre gange.

(Kort bemærkning).

Hans Peter Baadsgaard (S):

Hvis det fortsætter med at stige, hver gang hr. Keld Albrechtsen har ordet, må vi jo hellere stoppe debatten.

Jeg synes, at hr. Keld Albrechtsen skal være lidt optaget af den aftalte byfornyelse. Her lavede vi med det tilskud, der gives til huslejerne, faktisk en mulighed for, at lejerne kan få en slags rentefradrag, altså det, som boligejerne kan få, hvis de vil investere i deres bolig. Det får vi nu ved et tilskud givet til lejerne.

Den uretfærdighed har i mange, mange år eksisteret inden for lejelovgivningen, og den får vi rettet op, ved at der gives 50 pct. statstilskud over nogle år, helt op til 16 år, dog aftrappet de sidste år. Det er virkelig en gevinst, at lejerne kan få det tilskud og få nogle bedre boliger.

Så er det rigtig nok, som hr. Keld Albrechtsen siger, at der kan følge noget vedligeholdelse med, men ikke mere end lejerne siger ja til, for de har fat i den lange ende, når der skal være mindst 60 pct., der siger ja.

Boligministeren (Ole Løvig Simonsen):

Det har jo været meget interessant at overhøre debatten her ved andenbehandlingen.

For det første må jeg jo konstatere, at SF og Enhedslisten har stillet nogle ændringsforslag, og dem skal jeg nok kommentere, men reelt har de jo tilkendegivet, at der var mange gode ting i dette lovforslag, som vi skal have vedtaget ved en tredje behandling på fredag, og som man faktisk støtter. Det kan jeg godt forstå. Det kom ikke så tydeligt frem.

Jeg vil gerne takke for de venlige ord, der kom i sidste afdeling fra hr. Villy Søvndal. For fakta er, at det lovforslag, som vi nu skal til at gennemgå alle ændringsforslagene til, faktisk har fået tilført nogle yderligere kvaliteter under den udvalgsbehandling, der har været. Og det er jeg da meget tilfreds med.

Så er det da også rigtigt, og det skal jeg da ikke afvise, at regeringen selvfølgelig prøver at få et flertal, helst et så bredt flertal som muligt. Jeg havde jo gerne set, at SF og Enhedslisten, selv om de ikke fik deres ændringsforslag igen, så ville stemme for loven. Det ville da i hvert fald være det mest fornuftige og det mest logiske i forhold til det indhold, lovforslaget har.

Jeg tror da ikke, at hr. Villy Søvndal eller hr. Keld Albrechtsen får meget ros, når de kommer hjem til deres kommunale bagland og siger, at det her stemte vi imod og det vil vi ikke være en del af. Det tror jeg bestemt ikke de får.

Det kan da godt tænkes, at man fra lejerorganisationerne, som også har stillet rådgivning til rådighed – det gør de også over for ministeren, det vil jeg da gerne sige tak for, det er jeg glad for – godt kunne se, at der var mange fornuftige ting i det her forslag.

Hvis jeg skulle være lidt sarkastisk, så kunne jeg sige, at når man har hørt fru Kirsten Jacobsens tale her i dag, så må det da klø noget i SF og Enhedslisten for at sige: Hvis det er sådan, som fru Kirsten Jacobsen siger, så må vi da være for. Men det er man altså af taktiske årsager ikke. Det skal jeg komme tilbage til.

Jeg vil gerne sige, at når det drejer sig om bordet fanger-princippet, så er det med. Det behøver vi ikke diskutere så meget, det kan man læse sig til i betækningsbidraget.

Med hensyn til demokrati – det er til hr. Villy Søvndal og hr. Keld Albrechtsen – så er det også således, at når en fjerdedel af lejerne ønsker at få rådgivning, kan de få det. Det står også kommunerne frit for. Vi går ikke ind i en diskussion om, at nu skal det være sådan. Det kan man godt diskutere. Vi har også sagt, kommunerne gerne må gå ind før, hvilket for øvrigt ville være meget naturligt.

Jeg vil også gerne sige, når man går ind og ser på spørgsmålet om autorisation – og man foreslår faktisk, at boligministeren skal autorisere, hvem man kan bruge – at mange af dem, man bruger som rådgivere, er ingeniører og arkitekter. De har faktisk en uddannelse, de er faktisk autoriseret i forvejen. Det er vel ikke rimeligt at skulle til at opbygge en gang bureaukrati for at bestemme, hvem der kan være med, eller efter hvilke kriterier de skal vælges.

Det er lejerne selv i stand til med den rådgivning, de får, hvad enten det er fra Lejernes Landsorganisation eller Danmarks Lejerforening. Det er jo dygtige folk, vi har set begge steder. Det ved vi jo godt. Skulle de ikke være i stand til at sikre, at man vælger de rigtige rådgivere, og at de rådgiver lejerne på en ordentlig måde? Det er da det, de er til for. De er da ikke til for at pakke lejerne ind i vat og sige: Nu skal vi nok ordne det for jer som lejerorganisationer. Jeg går ud fra, de skal tjene lejerne tarv og være med til at rådgive dem i den situation, de kommer i, når der skal være byfornyelse, hvad enten det er den tunge byfornyelse, eller det er en aftalt byfornyelse.

Hr. Hans Peter Baadsgaard har været inde på spørgsmålet om, at man ikke skal betale for vedligeholdelse to gange, fordi det er op til en selv, om man vil være med til boligforbedring. Der skal ligge en aftale, og lejerne skal oven i købet tilbydes rådgivning, hvis en fjerdedel af lejerne forlanger det. Og dermed skal der også være en underskrift. Man skal skriftligt tilkendegive, om man vil have det eller ikke vil have det.

Dernæst må jeg så sige: Har man da ikke så meget tillid til, at lejerne er voksne mennesker, der selv kan overskue deres dagligdag? Hvad er det dog for en snak, at man skal være barnepige for dem?

Så siger hr. Villy Søvndal: Jamen vi kunne også godt tage det hele ud og så bevare det, vi har. Må jeg godt sige til hr. Villy Søvndal, at der er ingen procenter for vedligeholdelse i den eksisterende lov. Så det vil sige, at hvis vi gjorde det, som man godt kunne have gjort, så ville vi have en privat byfornyelseslov, som er dårligere end den, vi lavede i dag. Her giver vi oven i købet mere tilskud til lejerne, så de får en bedre mulighed og dermed også en lavere husleje. Jamen man må da spørge sig: Hvor har man sin forstand henne, når man ikke kan stemme for det forslag? Det kan man også godt, men der er nogle ting, man ikke vil stemme for. Fair nok,

men det mener jeg har sin baggrund i noget helt andet, nemlig i spørgsmålet om det bagland, man har, og den angst, man har for den lejelov, som skal komme her efter sommerferien.

Jeg vil gerne sige, at der ikke er lavet forhåndsftaler om lejeloven. Selvfølgelig er der ikke det. Det står selvfølgelig regeringen frit, og det vil sige, vi skal igennem nogle forhandlinger.

Og jeg vil da også godt have lov til at sige, at skulle man forestille sig – jeg siger ikke, man kan – men skulle man kunne forestille sig, at man f.eks. tog vedligeholdelsesplaner for byfornyelse med over i en fremtidig lejelov, så tror jeg nok, lejerne ville være særdeles interesseret i vedligeholdelsesplaner. Så undgik man også den diskussion om vedligeholdelse, for så skal det være i orden.

Hvad med at tænke lidt længere frem end bare hele tiden tænke: Hvor kan vi finde nogle ting, som vi ikke er tilfredse med, og dermed klandre regeringen for at lave en aftale med V og K?

Så vil jeg gerne sige til fru Kirsten Jacobsen, at det jo nødig skulle være sådan, at man her fra talerstolen kunne sige, at det er juridisk makværk, der er lavet i de sene nattetimer. Det er ikke rigtigt. Det ved fru Kirsten Jacobsen ikke er enig i indholdet. Det gjorde fru Kirsten Jacobsen også opmærksom på ved førstebehandling. Det er fair nok, sådan må det også være. Der kan være diskussioner om loft over, hvor meget det må koste pr. m². Der kan være spørgsmål om de byudvalgsfonde, vi har lavet. Der kan være mange ting, man kan være politisk uenig i, men hvis vi ser på alle de ændrede ting, der er kommet fra bl.a. Byfornyelsesrådet, så er mange af de ting taget med for teknisk at gøre det tydeligere og ordentligt. Men det, vi lægger vægt på, og det mener jeg må være noget, som alle herinde i Folketinget kan tilslutte sig, er, at det er en decentral lovgivning, hvor vi går ud og siger til kommunen: Det er jer, der skal administrere, det er jer, der skal lave de her ting.

Må jeg have lov til at sige, at jeg er meget tilfreds med, at vi har fået en aftale med V og K. Det er jo ikke sådan, at regeringen får alt sit igennem. Det er da rigtigt, at vi har fået vores helhedsorienterede byfornyelse. Den har SF og Enhedslisten formentlig ikke noget imod – det tror jeg ikke på. Det er meget væsentligt, man får denne diskussion om, hvordan man kan

lægge større områder ind i en helhed og dermed få diskuteret, hvad der skal til for at få nogle ordentlige boligområder og ikke kun nogle gode boliger.

Når vi ser på den tunge byfornyelse, har vi slået det sammen, så vi får en sikring af lejerne og dermed også af de demokratiske rettigheder. Det kan ikke diskuteres, for det er rigtigt. Vi har sørget for, at de får den rådgivning, de har brug for. Vi er ikke barnepige for dem, men vi har sagt, at de skal have den rådgivning, og hvis der er 25 pct., der vil have den, så får de den.

Vi har også bevaret anvisningsretten. Der kan også forhandles om tab m.v.

Den aftalte byfornyelse har vi gjort mere tilgængelig. Det er klart, at dér må vi selvfølgelig også lytte til V og K. Ingen diskussion om det. Men også her er lejernes interesser varetaget, også her er deres grundlæggende ret til at vælge sikret, for de kan sige ja, og de kan sige nej. Og hvis de siger nej – det er til hr. Villy Søvndal – så bliver der ingen bukser ud af det skind. Det står der også. Så det er også kommet med.

Endelig må jeg sige, at vi sammen med Grundejernes Finansieringsfond kan sørge for, at man oven i købet kan få et yderligere tilskud – jeg fatter ikke, at man ikke kan se, at det er fornuftigt – og dermed hjælper vi de lejere, som gerne vil have en bedre bolig på rimelige vilkår.

Og endelig til sidst med hensyn til vores bygningsforbedringsudvalg: Der har vi også lyttet til den kritik, der er kommet fra Kommunernes Landsforening og for øvrigt også fra andre om, at en tredjedel af lånet ikke behøver at være private midler. Det kan være en tredjedel kommunale midler, det kan være en tredjedel statslige midler, resten må man selv klare. Også det har vi lyttet til.

Det vil med andre ord sige, at vi har fået en lov, der indeholder fire elementer, der kan spille sammen, hvis kommunerne forstår at bruge instrumentet. Og jeg skal endnu en gang sige til Venstre og De Konservative, at jeg er meget tilfreds med det samarbejde, vi har haft. Jeg vil også godt sige, at det ikke altid har været lige nemt. Men det er vel sådan i enhver forhandling, at der opstår tidspunkter, hvor parterne ikke kan møde hinanden og derfor må skilles og så prøve på at finde andre løsninger.

Jeg mener, at vi her får en lov, der først og fremmest tilgodeser lejerne. Den giver kommunerne nogle bedre instrumenter at spille på, den er ikke nær så detailreguleret, og så – undskyld,

jeg tillader mig selv at sige det – får vi en lov med visioner i. Det gør vel heller ikke noget.

(Kort bemærkning).

Villy Søvndal (SF):

Jeg skal sige til boligministeren, der takkede for de venlige ord, at de alene skyldtes, at jeg er et meget venligt menneske. Selve den indholdsmæssige del af det synes jeg ikke var venlig, sådan var det i hvert fald ikke ment.

Det, der står tilbage som alvorlige problemer, er jo de demokratiske elementer. Vi lagde vægt på den tidlige beboerinddragelse, og jeg synes, boligministeren må medgive, at det er afgørende, det har al erfaring fra byfornyelsen lært os, at det, der er så betydningsfuldt, er den tidlige beboerinddragelse. Det er at bringe et byfornyelsesprojekt på rette spor fra starten. Det var det, vi ønskede. Det fik vi ikke noget på.

Det andet, vi ønskede, var den obligatoriske partsrådgivning for at sikre, at projekterne endte det rigtige sted. Jeg er sikker på, at lejernes organisationer, LLO, Danmarks Lejerforening, ikke synes, at det er et godt resultat, der ligger her. Jeg er sikker på det.

Boligministeren siger, at der ikke betales vedligeholdelse to gange. Så forstår jeg stadig væk ikke, hvorfor vi ikke kan fastslå det i lovgivningen. Jeg forstår det virkelig ikke. Hvis det er boligministerens hensigt, at vedligeholdelse ikke skal kunne betales to gange, hvorfor stemmer man så ikke for SF's forslag om det?

Så nemt er det. Hvis man tilkendegiver ved afstemningen om det ændringsforslag, der ligger, at vedligeholdelse ikke kan betales to gange, som boligministeren siger, vil det være fastslået, at det aldrig kan komme til at ske. Hvordan kan det være, at boligministeren ikke vil være med til at have det stående, når han siger, at det aldrig må ske? Det forstår jeg ikke. Så kommer man til at mistænke boligministeren for, at det alligevel godt må ske. Det må alligevel godt ske, at vedligeholdelsen skal betales to gange. Hvorfor ellers ikke skrive det?

Det sidste er om huslejeloftet. Jeg forstår ikke, man ikke vil være med til at fastlægge et huslejeloft, der sikrer, at vi ikke skifter beboerne ud.

Må jeg så slutte af med at sige, at jeg godt forstår de borgerliges tilfredshed i dag. Det er bemærkelsesværdigt, at tilfredsheden er så stor, at de end ikke har fundet anledning til at tage ordet.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Ministeren sagde, at der ikke var indgået nogen aftaler, forstod jeg, med Venstre og De Konservative vedrørende den kommende lejelovgivning. Det er jeg da glad for at høre. Det er jo det, som vi uægtelig frygter, at de borgerlige nu vil prøve at lægge til grund. De borgerlige har sat meget kraftige fodaftryk, må man vel nærmest sige, på forhandlingsresultatet.

Men det glæder mig, at regeringen ikke har lavet nogen aftaler med de borgerlige om lejelovgivningen. Det må vi jo så følge.

Ministeren satte spørgsmålstegn ved, om man i baglandet hos SF og Enhedslisten ville have forståelse for, at vi stemmer imod dette her lovforslag. Jeg tror faktisk, at man vil have meget vanskeligt ved at forstå, hvis vi på det grundlag, der ligger her, var gået hen og havde stemt for det.

Jeg tror, ministeren er klar over, at det har været således, at SF og Enhedslisten naturligvis har lyttet til lejernes organisationer og også har drøftet det med lejernes repræsentanter under hele forløbet og har prøvet på at få indarbejdet lejernes synspunkter i det endelige resultat, og det er ikke lykkedes. Derfor kan jeg da ikke forestille mig, at lejernes organisationer skulle bebrejde SF og Enhedslisten, at vi stemmer imod. Jeg tror faktisk, de ville have været ganske kede af det, hvis vi havde stemt for det.

Og tilsvarende gælder vores kommunale folk, som vi også har drøftet det med, og som bl.a. er kede af, at det nu bliver vanskeligere for kommunalbestyrelserne at overtage ejendomme i forbindelse med byfornyelsen. Igen noget, hvor de borgerlige har præget resultatet og sikret, at grundejerinteresser, udlejerinteresser i det her tilfælde kom til at gå forud for kommunale interesser.

Så jeg tror, at hele vores bagland i den her sag, beboerforeningsfolk, lejerorganisationsfolk og kommunale folk, vil være enige i – ikke at det, der er sket, er dejligt, for vi kunne ikke nå et forlig med regeringen, og det tror jeg alle er kede af. Vi var gerne nået frem til et resultat sammen med Socialdemokratiet og De Radikale. Det var det, vi arbejdede på.

Og derfor kan jeg også afvise ministerens antydning af, at der skulle ligge taktiske overvejelser til grund. Der ligger alene en saglig gennemgang af de enkelte punkter i dette forslag.

Boligministeren (Ole Løvig Simonsen):

Jeg har kun et par bemærkninger. Det var først og fremmest til hr. Villy Søvndal. Jeg vil gerne sådan lige skære det ud i pap én gang til.

Hvis det var sådan, at vi efter aftale med SF og Enhedslisten havde taget afsnittet om aftalt byfornyelse ud, så ville den eksisterende lov være der. Den har nøjagtig de samme regler som det, der står. Der er ingen ændringer. Så kan man sige, at man ikke bryder sig om det, der dengang blev fremsat og vedtaget, det er da rigtigt nok, men der var ingen ændring. Og det vil med andre ord sige, at man står i den situation, at hvis vi havde taget det ud, så havde man også set fra min side og fra SF's og Enhedslistens side fået noget, der var dårligere end det, vi har fået i dag.

Med hensyn til en aftale vil jeg gerne sige, at det jo er sådan, at det er lejerne selv, der beslutter, om de vil lave en aftalt byfornyelse eller ej; det er også dem, der beslutter, på hvilke betingelser de vil gøre det, og derfor er det selvfølgelig lejerne, der bestemmer ene og alene, også om de vil tage en del af vedligeholdelsesdelen med. Sådan er reglerne, og det kan ikke bortforklares.

Så derfor må jeg sige, at det jo nok må skyldes en vis form for tvivl hos hr. Villy Søvndal om, hvorvidt lejerne nu selv kan håndtere den her sag. Derfor siger vi også, at de får partsrådgivning. Det er ikke obligatorisk, man behøver jo ikke obligatorisk partsrådgivning til at stemme nye vinduer i, det er noget vrøvl. Det, det drejer sig om, er at give dem nogle muligheder, og dem kan de vælge, og de skal oven i købet have dem skriftligt, og hvis de ikke vil have dem, skal de også fraskrive sig dem skriftligt. Vi har sikret dem både på den ene og den anden måde.

Med hensyn til huslejeloft vil jeg gerne gøre opmærksom på, at allerede ved førstebehandlingen gjorde jeg både SF og Enhedslisten opmærksom på, at vi ikke ønskede at ændre huslejeloftet, fordi det var gennemført i 1994.

Så til hr. Keld Albrechtsen, der gerne vil overbevise mig om – det har jeg naturligvis stor forståelse for – at der kun ligger saglige grunde til grund for den indstilling og de ændringsforslag, man kommer med fra SF og Enhedslisten. Og dér vil jeg så sige, at det kan jeg jo ikke sådan så tvivl om. Det vil være forkert af mig.

Men alligevel så vil jeg dog tilkendegive, at det da er interessant, at man både fra SF og Enhedslisten var meget interesseret i den kommende lejelov, som jo i og for sig ikke har så forfærdelig meget at gøre med den her byfornyeselslov, som vi taler om i dag.

(Kort bemærkning).

Villy Søvndal (SF):

Det er bare for at få det slået helt fast, at den ene model, vi forhandlede – det tror jeg også at boligministeren erindrer – var at tage byfornyelsen ud, men det var ikke SF's indgang til forhandlingerne.

SF's indgang til forhandlingerne var at bevare den aftalte byfornyelse inde, men med den bemærkning, at vedligeholdelse aldrig kan betales to gange. Det er den rigtige historiske skrivning af det forhandlingsforløb, vi har været igennem.

Det var så i det afsluttende forløb, at vi diskuterede den anden variant, og derfor er det en drejning af det begivenhedsforløb, vi har været igennem, at beskrive det, som om vi fra starten ville tage den aftalte byfornyelse ud. Det ville vi ikke, og det ved boligministeren godt.

Vi vil gerne bevare den ene, men med sikkerhed for, at man aldrig nogen sinde kan komme til at betale den vedligeholdelse, man har betalt én gang. Det synes vi egentlig er et så naturligt princip, at det er fantastisk, at vi skal bruge så meget energi på at argumentere for det princip.

Når vi har været optaget af huslejeloftet, er det dels, fordi vi er optaget af, at folk flytter ud i forbindelse med byfornyelse, men det er også, fordi vi dels står med et stigende problem med byfornyelse for de meget svage grupper i samfundet. Det ved boligministeren også godt.

Boligministeren (Ole Løvig Simonsen):

Det kan vel ikke komme som nogen overraskelse for nogen her i salen, at når man forhandler en lov, så er det en proces, så er det en proces. Og det er da klart, at parterne har forskellige udgangspunkter. Ingen diskussion om det.

Det, jeg gjorde opmærksom på, var, at i en del af den proces – for det var hr. Villy Søvndal, der selv nævnte det i sit første indlæg – kunne man tage det afsnit ud, der er om aftalt byfornyelse, og det kunne man godt, men så stod man tilbage med den lov, der er gældende i dag, indtil vi får vedtaget den nye, og den er ringere end den, vi får, også set fra SF's og Enhedslistens side. Det var det ene, jeg ville sige.

Det andet er den diskussion om leje- og huslejelov og de tilskud, vi giver. Jamen vi ved jo, hvor stor fraflytningen er i mange af de her områder, og jeg vil da gerne sige, at nu har vi da også sikret, hvis halvdelen af lejerne og ejerne selv er interesseret i det, at så er det dem, der bestemmer. Så jeg vil da gerne sige, at også på

det punkt har vi i og for sig imødekommet nogle af de intentioner, man havde fra SF og Enhedslisten.

Formanden:

Så er det fru Kirsten Jacobsen som ordfører i anden omgang.

Kirsten Jacobsen (FP):

Boligministeren kom med en bemærkning, som jeg synes er lidt interessant, og som jeg gerne vil bede boligministeren om at uddybe. Boligministeren sagde nemlig, at lovforslaget har fået tilført yderligere kvaliteter gennem udvalgsarbejdet.

Hvad var det, man i Boligministeriet havde glemt, som stod boligministerens hjerte nær, da man fremsatte lovforslaget? Er det sådan, at boligministeren i mellemtiden er kommet i tanker om, at der måske var noget, der kunne forbedres? Jeg synes, det ville være dejligt. Eller er det tankerne fra V og K, som boligministeren anser for at være yderligere kvaliteter? Det kunne vi da godt tænke os at vide.

Så blev det sagt heroppefra, at når SF og Enhedslisten på den ene side og Fremskridtspartiet på den anden side kunne være så indædte modstandere af det her forslag, så var det nok godt nok. Ja, det er jo en nem måde at argumentere på.

Det kunne jo måske også skyldes, at man godt kunne erkende, at der var nogle politiske skel i det her hus, og at man også godt kunne acceptere, at sådan var det nu engang, men at man alligevel syntes, at det her hus trods alt havde en forpligtelse til at gennemføre noget, der var sammenhængende, som folk kunne forstå, og som ikke ville falde fra hinanden som et klude-tæppe, når det kom ud i det virkelige liv.

Og al erfaring viser, at når man laver de berømte forlig hen over midten, så er det første, der sprækker, midten. Det er ikke noget, der vil ske første gang her. Den historie kender vi, og den kender jeg i hvert fald personligt 25 år tilbage.

Og så sagde boligministeren, at det her jo ikke var indgået om natten, og nu har jeg jo ikke været i boligministerens lomme, selv om jeg godt kunne tænke mig det en gang imellem, virkelig, virkelig. Jeg ville endda gå på slankekur for at kunne være der. Men jeg kunne jo også tænke mig, at jeg kunne blive en flue på væggen eller sådan et eller andet.

Men al erfaring fortæller mig, hvordan sådan noget går for sig. Og vi ved da også alle sammen, at først forhandler boligministeren med SF og Enhedslisten i lang tid – det var vel ikke nogen hemmelighed, sådan skete det – og da man ikke kan blive enige til den side, ja, så går man til den anden side.

Og det er vel heller ikke nogen hemmelighed, at i torsdags indgik man forliget med V og K. Så kan enhver, der kan tælle, sådan nærmest bare med begge hænder, jo regne ud, hvor lang tid der har været til indgående drøftelser af dette meget, meget komplekse lovforslag.

Jeg har ikke tidligere sagt noget om boligstøtteforslaget, men jeg går ud fra, at alle har forstået, at da det jo er en direkte konsekvens af vedtagelsen af det her forslag, som vi er inderligt imod, så er vi imod.

Og så kunne jeg godt tænke mig om ikke for andet så bare for at opruste Venstres liberale parti sådan lidt til den fremtidige tankegang: For hvad er det, der er forkert, ved det her byfornyelsesforslag? Det er, at man laver det, der hedder helhedsorienteret byfornyelse, samtidig med at vi ved, at vi har installationsmangler i mere end 200.000 lejligheder.

Man kan bruge de offentlige penge, skatteydernes penge til revl og krat. Og må jeg citere fra førstebehandlingen, og det er Venstres boligpolitiske ordfører, hr. Jens Hald Madsen, der sagde følgende: Hvis man nu . . . havde boligministeren mistænkt for at have en skjult dagsorden – kunne man godt tro, at denne skjulte dagsorden handler om, at alle de, som lever af byfornyelse, er kommet til boligministeren og har sagt: Hr. minister, vi har et problem. Da byfornyelsesloven kom, var formålet, at fru Jensen på 3. sal skulle have bad og toilet. Nu er der gået 15 år, og nu har næsten alle fru Jensen'er på 3. sal fået bad og toilet.

Jeg skal dog lige bemærke, at der stadig er 225.000 lejligheder tilbage i Danmark, så der er da lidt at tage fat på med reel byfornyelse.

Men jeg kunne godt forestille mig, at de ville fortsætte med at sige: Hr. minister, hvis det her fortsætter, hvordan skal vi så fortsat kunne få snablen ned i den danske statskasse? Så kunne man måske forvente dette svar fra ministeren: Bare rolig, kammerater, vi ændrer bare formålsparagraffen. Vi laver en byfornyelseslov, som er så højtravende og ukonkret, og som vil berøre næsten alle områder såsom det sociale element, det trafikale element, det kulturelle element, det økologiske element osv.

Så vil de måske sige: Jamen det har jo ikke en pind at gøre med byfornyelse. Men så vil boligministeren sige: Nej, men det gør ikke noget, for vi kan jo bare kalde det noget andet. Vi kan kalde det for helhedsorienteret byfornyelse.«

Det er det, hr. Jens Hald Madsen har gjort. Det er det, Venstre stemmer for om lidt. Tillykke!

(Kort bemærkning).

Jens Hald Madsen (V):

Nu kunne man næsten ikke bære at høre mere på fru Kirsten Jacobsen, for jeg kan spørge fru Kirsten Jacobsen: Hvad har fru Kirsten Jacobsen opnået? Hvor langt er fru Kirsten Jacobsen nået i resultater? Hvad har fru Kirsten Jacobsen overhovedet fået ud af den debat, der har været om byfornyelse?

Se, det, vi har fået ud af det i Venstre vedrørende byfornyelsen, er, at vi får sat nogle stopklodser for det, vi ikke kan lide, nemlig helhedsorienteret byfornyelse. Og hvad er beløbene, vil jeg spørge fru Kirsten Jacobsen. Helhedsorienteret byfornyelse drejer sig om 150 mio. kr. ud af en byfornylesramme på 2½ mia. kr.

Vi prioriterer restbeløbet lidt højere, vil jeg sige til fru Kirsten Jacobsen, end det andet.

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

Hvad har Fremskridtspartiet fået ud af den her debat? Jo, det, vi har fået ud af den, er, at vi vil være frie og uafhængige til at indgå en ordentlig byfornyleslov, så snart vi har fået en ordentlig regering.

Det vil hr. Jens Hald Madsen kun med meget, meget stort besvær. Og må jeg citere fra betænkningen side 5 øverst. Det drejer sig om ændringsforslaget under nr. 5; det er til stk. 1, som ændres således: »der fastsættes på de årlige finanslove,« til: »på 100 mio. kr. i 1998, 125 mio. kr. i 1999 og 150 mio. kr. i år 2000 og i hvert af de følgende år«.

I hvor mange år har Venstre bundet sig? Og vil hr. Jens Hald Madsen ikke give mig ret i, at hvis man havde ladet være med at lave dette forlig med denne ændring sammen med Socialdemokratiet, havde Venstre været i stand til, når de årlige finanslove kom til afstemning, at stemme for tallet 0 både i år, til næste år, i år 2000 og mange år frem i tiden?

Derfor er Fremskridtspartiet yderst tilfreds, fordi det, man trænger til, er en ordentlig byfornyelse, hvor man ikke skal ud og byforny

almennyttigt boligbyggeri, som er 27 år gammelt, for offentlige skatteyderpenge.

Boligministeren (Ole Løvig Simonsen):

Ja, ja. Jeg er lige ved at sige godt ord igen, fru Kirsten Jacobsen.

Et af de steder, hvor man kan glæde sig over, at man har taget tilløb til en helhedsorienteret byfornyelse, er faktisk i Aalborg. Den by kender fru Kirsten Jacobsen godt. Og det er jo en dejlig by, når man ser, hvad man har fået lavet i den indre by. Og det må jeg sige, at det skyldes jo bl.a., at man i Aalborg har haft den indstilling, og det har vi selvfølgelig lyttet til for at se, hvordan den helhed kunne skabes. Og jeg må sige, at det var en virkelig god samtalenkning.

Derfor vil jeg gerne sige, at det er da rigtigt, at de beløb er fastsat; det har fru Kirsten Jacobsen ret i. Men man skal da også lige gøre opmærksom på, at loven skal til evaluering om tre år. Vi skal jo se, hvordan den fungerer. Og dér er det vel meget fornuftigt, at forligsparterne er enige om, hvor mange penge der skal bruges på de enkelte områder, især på et nyt område. For det, der vakte bekymring hos Venstre og De Konservative, var bestemmelsen om, vi skulle bruge flere penge, så jeg vil gerne sige, at nu skal man ikke tage munden for fuld i det her tilfælde.

Der var nogle andre ting. Fru Kirsten Jacobsen spurgte: Hvilke kvaliteter er det, der er kommet til mellem udvalgsbehandlingen, første behandling og så nu? Der vil jeg gerne nævne tre-fire ting, som kan forklare lidt af det. Det ene er med hensyn til taler om beboerdemokratiet, som ligger SF og Enhedslisten meget nær. Dér har vi sørget for, at det kan lade sig gøre på forskellig måde, men vi har faktisk – og det vil jeg gerne sige – fået ikke en obligatorisk rådgivning, men derimod en partsrådgivning, det vil sige, at en fjerdedel af beboerne kan sikres den partsrådgivning, der er nødvendig i en forhandling. Det er da bedre end det, der var.

Det andet spørgsmål var fra V og K. Det drejede sig om kommunerne, om, at man ikke skal forhandle, men at man kan forhandle, og dér må jeg da bøje mig for argumentet om, at der er jo ingen grund til at sige, at vi skal have en forhandling, hvis der ikke er noget at forhandle om, fordi der ikke er noget af værdi, man kan forhandle om. Så dér er det da rigtigt nok; det er da en god ting.

Jeg kan da også nævne et eksempel i § 71, som fru Kirsten Jacobsen i øvrigt selv har stillet ændringsforslag om, hvor vi går ind og ser på, hvornår ydelsesstøtten kan falde væk.

Så var der et spørgsmål om byfornyelsesudvalgene ude i kommunerne, hvor vi har lyttet både til de tilkendegivelser, der er kommet fra forskellige organisationer, men selvfølgelig også til ønsket om at få det til at fungere bedst muligt, og der er da nogle ting, som har gjort det bedre, men det har jo ikke ændret hovedsigtet med loven.

Næ, det, der er problemet, er, at fru Kirsten Jacobsen kan ikke lide loven, men vi er også enige om, at dér kan man have en politisk uenighed. Det er fair nok. Men det er jo dér, problemet i bund og grund ligger.

Kirsten Jacobsen (FP):

Jeg vil sige til boligministeren, at Folketingets forhandlinger vil bevise, at masser af lovgivning, som jeg ikke har kunnet lide, ikke har fået så skarpe ord med på vejen af mig. Jeg har et fuldstændig overordnet formål med at være parlamentsmedlem i dette hus, og det er at sikre – foruden de politiske tiltag, vi skal sørge for – at lovgivningen er ordentlig og til at leve med, og på det boligpolitiske område er det desværre min erfaring, at dér står det ringe til.

Men nu fik hr. Jens Hald Madsen jo støttepædagogen på talerstolen, og jeg må jo så erkende, at det varer kun tre år. Det er kun i tre år, at Venstre har deponeret sin frihed og sin liberalisme under en socialistisk kasket, når det drejer sig om det boligpolitiske område. Det synes jeg også er slemt nok, men så kunne jeg jo godt tænke mig at spørge hr. Jens Hald Madsen – og det er jo muligt at sende støttepædagogen op en gang til: Hvorfor har man skrevet det sidste i sætningen: »og i hvert af de følgende år«, hvis ikke det betyder noget? Er det bare, fordi man skulle bruge noget papir?

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Der foretoges først afstemning vedrørende lovforslag nr. L 197: Forslag til lov om byfornyelse.

Ændringsforslag nr. 1 forkastedes, idet 5 stemte for, 98 imod.

Ændringsforslag nr. 2 forkastedes uden afstemning.

§§ 1-4 og ændringsforslag nr. 3 vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 4 forkastedes, idet 13 stemte for, 89 imod.

§ 5 med den foretagne ændring, ændringsforslag nr. 5 og 6, § 6, således ændret, og §§ 7 og 8 vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 7 forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 8 vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 9 og 10 forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 11 vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 12 forkastedes, idet 5 stemte for, 99 imod.

Ændringsforslag nr. 13 forkastedes, idet 5 stemte for, 96 imod.

Ændringsforslag nr. 14 vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 15 forkastedes uden afstemning.

§ 9 med de foretagne ændringer og §§ 10-14 vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 16 forkastedes, idet 13 stemte for, 90 imod.

Ændringsforslag nr. 17 forkastedes, idet 5 stemte for, 97 imod.

Ændringsforslag nr. 18, § 15, således ændret, ændringsforslag nr. 19, § 16, således ændret, og §§ 17-21 vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 20 forkastedes, idet 5 stemte for, 98 imod.

§ 22 og ændringsforslag nr. 21 vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 22 forkastedes, idet 13 stemte for, 91 imod.

§ 23 med den foretagne ændring, ændringsforslag nr. 23 og § 24, således ændret, vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 24 om en ny affattelse af § 25 forkastedes, idet 13 stemte for, 91 imod.

Ændringsforslag nr. 25 og § 25, således ændret, vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 26 om indsættelse af en ny paragraf efter § 25 forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 27, § 26, således ændret, ændringsforslag nr. 28 og § 27, således ændret, vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 29 forkastedes, idet 13 stemte for, 91 imod.

§ 28, ændringsforslag nr. 30, § 29, således ændret, og ændringsforslag nr. 31 vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 32 forkastedes, idet 13 stemte for, 91 imod.

§ 30 med den foretagne ændring, ændringsforslag nr. 33, § 31, således ændret, og §§ 32-36 vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 34 om indsættelse af en ny paragraf efter § 36 forkastedes, idet 5 stemte for, 97 imod.

§§ 37-41 vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 35 forkastedes, idet 13 stemte for, 88 imod.

§§ 42-47, ændringsforslag nr. 36 og 37 og § 48, således ændret, vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 38 forkastedes, idet 13 stemte for, 90 imod.

Ændringsforslag nr. 39, § 49, således ændret, og ændringsforslag nr. 40 og 41 vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 42 forkastedes, idet 13 stemte for, 89 imod.

Ændringsforslag nr. 43 vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 44 forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 45 og 46, § 50 med de foretagne ændringer, ændringsforslag nr. 47, § 51, således ændret, ændringsforslag nr. 48 om en ny affattelse af § 52, § 52 i den nye affattelse, §§ 53-56 og ændringsforslag nr. 50 og 51 vedtoges uden afstemning.

§ 57 vedtoges med 97 stemmer mod 5.

Ændringsforslag nr. 49 om, at § 57 udgår, var dermed forkastet.

§ 58-60, ændringsforslag nr. 52 og § 61, således ændret, vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 53 om en ny affattelse af § 62 forkastedes, idet 4 stemte for, 99 imod.

Ændringsforslag nr. 54 og § 62, således ændret, vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 55 forkastedes uden afstemning.

§§ 63-65 vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 56 forkastedes uden afstemning.

§§ 66 og 67, ændringsforslag nr. 57, § 68, således ændret, § 69, ændringsforslag nr. 58 og 59 og § 70 vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 60 om en ny affattelse af § 71 forkastedes, idet 5 stemte for, 98 imod.

Ændringsforslag nr. 61 om en ny affattelse af § 71, § 71 i den nye affattelse, ændringsforslag nr. 62, § 72, således ændret, §§ 73-78, ændringsforslag nr. 63, § 79, således ændret, § 80, ændringsforslag nr. 64, § 81, således ændret, §§ 82 og 83, ændringsforslag nr. 65, § 84, således ændret, § 85, ændringsforslag nr. 66 og 67 og § 86, således ændret, vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 68 forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 69 og 70 vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 71 og 72 forkastedes uden afstemning.

§ 87, således ændret, ændringsforslag nr. 73, § 88, således ændret, § 89, ændringsforslag nr. 74, § 90, således ændret, ændringsforslag nr. 75, § 91, således ændret, §§ 92 og 93, ændringsforslag nr. 76 og § 94, således ændret, vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 77 forkastedes, idet 5 stemte for, 95 imod.

Ændringsforslag nr. 78 vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 79 forkastedes, idet 5 stemte for, 97 imod.

Ændringsforslag nr. 80, § 95, således ændret, §§ 96 og 97, ændringsforslag nr. 81 og 82, § 98, således ændret, og § 99 vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 83 forkastedes, idet 13 stemte for, 89 imod.

Ændringsforslag nr. 84 og 85, § 100, således ændret, ændringsforslag nr. 86, § 101, således ændret, § 102, ændringsforslag nr. 87, § 103, således ændret, § 104, ændringsforslag nr. 88 og 89, § 105, således ændret, ændringsforslag nr. 90-92, § 106, således ændret, § 107, ændringsforslag nr. 93, § 108, således ændret, og § 109 vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 94 forkastedes, idet 13 stemte for, 88 imod.

§ 110, ændringsforslag nr. 95 og 96, § 111, således ændret, ændringsforslag nr. 97, § 112, således ændret, § 113, ændringsforslag nr. 98, § 114, således ændret, §§ 115-119, ændringsforslag nr. 99 og § 120, således ændret, vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 100 forkastedes uden afstemning.

§§ 121 og 122 vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 101 forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 102-104, § 123, således ændret, §§ 124-129, ændringsforslag nr. 105, § 130, således ændret, §§ 131-134 og ændrings-

forslag nr. 107 om en ny affattelse af § 135 vedtoges uden afstemning.

§ 135 vedtoges med 96 stemmer mod 5. Ændringsforslag nr. 106 om, at § 135 udgår, var dermed forkastet.

Ændringsforslag nr. 108, § 136, således ændret, §§ 137-141, ændringsforslag nr. 109-111, § 142, således ændret, § 143, ændringsforslag nr. 112, § 144, således ændret, ændringsforslag nr. 113 og 114 og § 145, således ændret, vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 115 forkastedes, idet 5 stemte for, 96 imod.

§§ 146-149, ændringsforslag nr. 116, § 150, således ændret, ændringsforslag nr. 117, § 151, således ændret, §§ 152-155, ændringsforslag nr. 118 og 119, § 156, således ændret, ændringsforslag nr. 120, § 157, således ændret, og §§ 158-165 vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 121 forkastedes, idet 13 stemte for, 87 imod.

§§ 166-173, ændringsforslag nr. 122, § 174, således ændret, §§ 175 og 176, ændringsforslag nr. 123, § 177, således ændret, ændringsforslag nr. 124, § 178, således ændret, og § 179 vedtoges uden afstemning.

§ 180 vedtoges med 99 stemmer mod 5. Ændringsforslag nr. 125 om, af kapitlet (§§ 180-184) udgår, var dermed forkastet.

§§ 181-184 vedtoges uden afstemning.

§§ 185-193 vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 126 om en ny affattelse af titlen til kapitel 13 forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 127 om en ny affattelse af § 194 forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 128 vedtoges med 97 stemmer mod 5.

§ 194 vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 129 forkastedes uden afstemning.

§§ 195-199, ændringsforslag nr. 130, § 200, således ændret, §§ 201 og 202, ændringsforslag nr. 131, § 203, således ændret, og § 204 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Der foretoges dernæst afstemning vedrørende lovforslag nr. L 198: Forslag til lov om ændring af lov om individuel boligstøtte m.v.

§ 1, ændringsforslag nr. 1 og 2, § 2, således ændret, ændringsforslag nr. 3-5, § 3, således ændret, §§ 4-7, ændringsforslag nr. 6 og 7, § 8, således ændret, og §§ 9 og 10 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

22) Anden behandling af lovforslag nr. L 259: Forslag til lov om ændring af lov om arbejdsmiljø. (Gennemførelse af handlingsprogrammet Rent arbejdsmiljø år 2005 m.v.).
Af arbejdsministeren Jytte Andersen).
(Fremsat 7/5 97. Første behandling 16/5 97. Betænkning 26/5 97).

Der var stillet 3 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Forhandling

Poul Erik Dyrhund (S):

Da vi førstebehandlede dette lovforslag, gav arbejdsministeren et klart tilsagn om, at det fortsat ville være muligt at få indflydelse på lovforslagets endelige udformning. Det var altså et klart tilbud fra arbejdsministeren til de partier, der ønskede at tage et medansvar, om at få indflydelse.

Vi står nu her ved andenbehandlingen i den situation, at der er indgået en aftale mellem regeringspartierne, SF og Enhedslisten. Bl.a. den konservative ordfører sagde ved førstebehandlingen: »Hvis dette her skal vedtages inden sommerferien, så er vi ikke med.« Det kan derfor ikke overraske nogen, at V og K tilsyneladende ikke støtter de to ændringsforslag og lovforslaget. Jeg siger med vilje »tilsyneladende«, for vi har ikke fået den endelige melding endnu fra disse partier.

Den socialdemokratiske gruppe har hele tiden lagt vægt på at få sat mere gang i det forebyggende arbejde ude på arbejdspladserne. Derfor har vi hele tiden været enige i lovforslagets afsnit om arbejdspladsvurderinger, der foreskriver, at alle arbejdspladser skal lave skriftlige arbejdspladsvurderinger. Vi havde også gerne set, at arbejdspladsvurderingen under en eller anden form skulle godkendes. Det blev det ikke til, og det kan vi leve med.

Vi kan også leve med, at arbejdsministeren har valgt at følge et konservativt krav om, at arbejdspladser med mindre end 5 ansatte ikke skal udarbejde en skriftlig APV, og derfor støtter vi dette ændringsforslag.

Vi kan selvfølgelig også støtte arbejdsministerens andet ændringsforslag, som betyder, at der skal vælges sikkerhedsrepræsentant ved fem ansatte eller derover. Den skriftlige arbejdspladsvurdering, valget af sikkerhedsrepræsentant ved fem ansatte og en bedre uddannelse af sikkerhedsrepræsentanterne er en meget væsentlig styrkelse af det forebyggende arbejde ude på arbejdspladserne og en styrkelse, som vi i Socialdemokratiet venter os meget af, også set i lyset af de muligheder, der nu er skabt for at organisere det lokale arbejde mere fleksibelt.

Lovforslaget indeholder forslag om etablering af forsøg med en anden form for tilslutning til